

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
i la setmana que ve:
Libres que omplen (i buiden) l'esperit

Estils

UN CLÀSSIC D'AUTOCONSCIÈNCIA

L'editorial Fragmenta publica *Exercicis espirituals* d'Ignasi de Loiola, amb traducció del castellà de Ramon M. Torelló i annexos de Xavier Melloni i Roland Barthes.

David Jou: quan el cosmos canta

Físic, poeta i creient, s'ha mogut sempre entre disciplines, sent conscient del diàleg

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

“Ami tot m'estimula”, assegura amb aquells ulls àvids, sense cap signe d'esgotament malgrat dècades de recerca, d'observació i sorpresa. Nascut l'any 1953 a Sitges, envoltat d'obres d'art del seu avi –escultor– i de llibres de la seva mare –bibliotecària–, amb un pare present i absent alhora –capità de vaixell– i conscient d'una família que s'ampliava cada setmana quan anaven a missa, David Jou guarda aquella infantesa en cada nova paraula, teorema o sospir que fa. Entre l'emoció i l'estètica, els llibres i el món, va començar a publicar poesia al mateix temps que s'endinsava a estudiar física, totes dues passions equilibrades per una fe cristiana de la qual mai s'ha amagat. Avui, després d'una llarga carrera com a catedràtic de física de la matèria condensada a la Universitat Autònoma de Barcelona i doctor 'honoris causa' per la de Girona, i autor també d'una important obra poètica, continua igual de vital i prolífic, imparable.

David Jou va començar a publicar poesia al mateix temps que estudiava física. PERE TORDERA

Recerca eufòrica

“No he vist mai la ciència o la religió com una seguretat –afirma–, on hagi d'optar entre una o l'altra... No he considerat mai que hagués de triar. Per què? Els textos sagrats tenen una gran força simbòlica, celebren la vida, es pregunten pel misteri i es preocupen pels aspectes dolorosos, mentre que la física és esplèndida, és un diàleg intel·lectual amb el món que complementa el diàleg sensorial, un diàleg fet d'equacions i preguntes. La vida de l'investigador és una aventura, és entrar en el que és desconegut. La ciència canvia sempre, fins i tot en allò que creus que ja saps hi ha coses sorprenents que et meravellen”.

Conscient també de moure's en un terreny poc habitual, entre marges, sense ànim de quedar-se immòbil o en un terreny còmode i repetitiu, Jou mira la ciència amb ulls espirituals, la poesia amb ulls científics, la religió des de la raó, sense pors, sense autolimitacions, amb unes ganes enormes d'aprendre i comunicar el que ha après, però també, més enllà del món acadèmic, de compartir el que ha sentit i viscut.

“M'han demostrat moltes coses, he passat mitja vida ensenyant a demostrar i comprovant demostracions, i només recordo aquelles que m'han transformat, que m'han obert, que m'han estimulat a investigar, que m'han fet fondre eufòricament amb el món. Les altres demost-

tracions les he oblidades...”, escriu com a síntesi i principi del seu recorregut vital.

“A vegades se'm veu com un excèntric, però tinc carta blanca perquè treballa molt, amb centenars d'articles i llibres d'investigació i, per tant, se'm respecta. En l'àmbit literari, en canvi, no, per als lectors sí, però per a la crítica no existeixo. Quan era jove això m'entristia, ara no... Khalil Gibran era matemàtic i, mentre va ser viu, de la seva poesia en van fer molt poc cas. Quan estàs en un camp on no acabes d'encaixar sembla que siguis un aficionat, de segon ordre... Molts tenen la imatge de la persona com un bloc fix en lloc de ser flexible, i quan veuen allò que no acaba d'encaixar ho titllen d'impur”, explica, i conclou: “A més, el tema espiritual dels meus poemes tampoc ajuda, la cultura catalana actual no és atea, és teofòbica”.

Malgrat aquest silenci, el seu degoteig de publicacions és constant, majoritàriament a Viena edicions, com per exemple els poemaris 'Cant espiritual', 'Cartografies de Déu', 'Poemes sobre ciència i fe', 'La mística dels dies' o 'Creació', que acaba d'aparèixer coescrit amb Pere Carrreras, prever de la diòcesi de Girona i teòleg.

Revelació i creació

Per a Jou, el fet de participar en els diàlegs entre ciència i religió, una

Confessió
“La vida de l'investigador és una aventura, entrar a allò desconegut”

Tothom
“La creació em diu que el món està fet per a tots i no només per a uns quants”

activitat que fa constantment i gràcies a la qual s'ha convertit en un referent, “és una vivència de petitesa davant la immensitat del món i del saber, però també una experiència de dues bellesa fascinadores, no sempre mútuament harmòniques, sovint inquietants i problemàtiques, però immensament estimulants. Buscar lleis profundes i generals del món, intuir-ne formes concretes i explorar-ne les conseqüències, o adquirir una consciència de Déu més intensa en plenitud i fructífera en amor, són propostes compatibles”.

Com explica, la ciència és metafísicament neutra, però no culturalment neutra i, per tant, el rol de l'investigador també és important. I aquí entra el concepte, punyent i essencial, de revelació, una noció que des de l'antiguitat enllaça poesia, ciència i fe o, en altres paraules, emoció, raó i acció –l'eix trinitari fonamental per a Jou–. “Per als físics la naturalesa és revelació. Quan fas matemàtiques, pots fer una teoria molt bonica i complexa però que no s'ajusti a la realitat. I continua sent del tot racional, perquè la raó et diu que la realitat podria ser així, però en veritat no és així, per tant, sempre t'estàs ajustant a una revelació que et ve donada pel món i que vas percebent amb els diversos experiments. A molts físics no els agrada dir-ne revela-

ció, sinó observació, tant se val, pots dir-ne com vulguis, el que és important d'entendre és que no ve de la raó, i no perquè no sigui racional, sinó perquè la raó és tan àmplia i podria contenir tants universos diferents, amb tantes estructures diferents, que la raó acaba limitada en forma de llei física concreta”.

Revelació, per tant, com a manifestació d'un ordre que es vela i desvela, que ens captiva i ens espanta, font de meravella i enuig, que desperta en persones com ell les ganes d'endinsar-s'hi, entre incerteses, sense cap ànim d'apropiar-se-la i manipular-la per fer-ne un ús partidista, i sí per sentir-se'n part (“Tingues pietat, Senyor, dels nostres dogmes i heretgies!” –escriu a 'Cartografies de Déu').

I si el terme 'revelació' moltes vegades suposa un problema, amb 'creació' entrem directament en la polèmica. No obstant això, per a ell només ho és si s'entén la creació des d'una perspectiva esbiaixada o literal, però no és un problema si s'aplica per dotar de sentit al món. “La creació em diu que el món està fet per a tots i no només per a uns quants i, per tant, és reconèixer un compromís de justícia i de sentit”, conclou, esperançant de compartir aquest concili, lluny de capelles i fortificacions, a camp obert, infinitament obert.

OPINIÓ

La interpretació dels fets

FLÀVIA COMPANYY
ESCRITORA

En no poques ocasions valorem el que ens passa davant dels ulls no a partir dels fets que presenciem sinó de la intenció que els suposem. I aquesta intenció que atribuïm als fets està relacionada amb la nostra opinió sobre la persona que actua. Per exemple, si algú que estimem molt ens clava una puntada de peu o ens insulta, estem convençuts que ha sigut sense voler. Si algú per qui sentim aversió ens clava un idèntic cop de peu o ens insulta, no tenim cap mena de dubte que ha sigut deliberat.

Aquesta és una de les més clares limitacions que afecta la nostra convivència: substituïm l'observació dels fets per la interpretació dels fets. Establim una notable diferència segons qui sigui l'emissor d'allò que rebem.

L'explicació? Darrere la interpretació hi ha la identificació. Tornem a l'exemple d'abans: estem convençuts que nosaltres mai no clavàrem un cop de peu a algú que estimem i que, si ho féssim, seria sense voler. També estem convençuts que nosaltres mai no clavàrem un cop de peu a algú que no ens agrada però que, si ho féssim, seria premeditat. La nostra pràctica habitual és projectar aquesta idea i, amb ella al cap, llegir el que passa al nostre voltant. La conseqüència? Donem lloc a la creació del caos. Perquè un espai en el qual els fets no sempre signifiquen el mateix es converteix en un espai arbitrari i incomprensible on resulta impossible viure sense interpretar.

Com que tenim molt bona opinió de nosaltres mateixos, tenim molt bona opinió dels que considerem nostres. Com que tenim molt bona opinió de nosaltres mateixos, tenim molt mala opinió dels que no considerem nostres, els altres. D'aquí prové la violència que exercim sobre els fets: necessitem tergiversar-los per no veure que, de vegades, els nostres són els altres i els altres són els nostres. És a dir: que tots som el mateix. Agradi o no.

GETTY

Quisque ut arcu augue, vitae aliquet

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl. Maecenas suscipit feugiat lii, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet ritras velit. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació erar problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl. Maecenas suscipit feugiat lii, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet ritras velit. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —

Gent

TEXT:
XXXXXXXXXXXXXX

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc